

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr. Indúlt: Pénteken, Julius' 25-dikén, 1834.

8.

SPANYOL ORSZÁG.

Gazette de France, és utánna több Párisi Ujságlevelek J a u g e Párisi híres bankiernek a' Gazette kiadójához küldött következő levelét közlik Jul. 14-kéről, ezen felírással: Don Carlos megérkezése Spanyolországba. „Sietek az úrnak jelenteni, hogy éppen most vettem Spanyolországból levelet, mellyben Ő Felségének V Károlynak Jul. 9-kén hív alattvalói közzé jussaiknak oltalmazására lett megérkezése tudtomra adatik. Megjelenése legelevenebb elragadtatást gerjesztett.“ — Ezután jelenti a' levélíró, hogy Ő Felsége öt udvari bankiernek kinevezte, 's ennél fogva, meg legyen hatalmazva bizonyos summa pénznek felvételére feltételek alatt, 's a' t. J a u g e.“ — Don Carlos Elison dóba megérkezvén, azonnal átvette az Elölülést a' tartományi Juntában. — A' Gazette a' következő beszédet adja Don Carlos szájába a' Spanyolokhoz: „Spanyolok! Viszszatértem hozzátok, a' haza szent ügyének, a' vallásnak, jussainknak, koronámnak és az ország elveinek oltalmazására. Körülvéve a' nemzeti törvényes alkotmány fenntartása mellett híven megmaradt alattvalóimtól, imé felszóllítlak 's meghívlak mindnyájatokat Spanyolok! kik szabadságot kívántok, még pedig olyant, melly régi, de valóságos nemzeti képviselésen alapittatik, 's az ország kívánságának és érdekeinek megfelel, hogy ennek elérésére velem együtt munkálódní törekedjete. — Spanyolok! Királyi szavamra fogadom, hogy el nem

hagylak titeket! ha hogy kötelességem teljesítése közepette, mellyet erántatok viseltető szeretetem, és rendeltésem kíván tölem, — elesném, akkor idősb fijam fog helyembe lépni. — En nektek valóságos szabadságot hozok; olyant, melly minden karok és rendek jussaiért kezeskedik; nem pedig olyan tettetett szabadságot, melly a' népet egy maroknyi kevélyek önnetszések által elnyomja. Igérem, hogy a' nemzeti cortések egybegyűjtetnek, mellyek az országnak minden statusaitól és közönségeitől neveztetnek ki; a' helyett, hogy tsak valamelly felekezet által előállított tartományi képviselők ámítanak a' népet. En a' tartományok és törvényhatóságok elvétetett privilegiumaikat ismét helyre állítom, mellyek eddig az ország erejének, jóllétének és Spanyol ország vitézi tettekre vezető egyetértésének kútfejei voltak. — VII Ferdinánd végrendelese által Spanyol ország törvényeit megrontotta. Azt mondá 1814-ben, hogy a' Fejedelem és Nemzet jussai egyaránt megsérthetetlenek, 's mégis végső tette által, a' Szálsí törvényt, melly a' királyi uralkodás alkotmányának fenntartására hozatott, eltörölte, a' nélkül, hogy előre az ország corteseinek, kik a' nép személyviselői, megegyezéseket és helybehagyásokat az eránt meghallgatta volna. — Ezen gyökeres megsértésnek következése az lett, hogy minden elvek és jussok eltöröltettek, a' tartományok és községek megkülömböztető jussaik lábbal tapodtattak, a' személyes szabadságok egy felekezet

indulatosságának feláldoztattak, a' meghasonlás és polgári háború kanótzai elgyúltak, az ország kintstára elpazéroltatott, és a' kormány kettős bitanglásából származó ostorok minden nemei a' szerentsétlen országra kiáradtak. Szóval, Spanyol ország az említett végrendelet miatt, ugyan azon szomorú állapotra jutott, mint a' millyenbe azt az 1808-diki Bayonnei tsúfos decretum következtése helyhette, de a' mellynek ígáját a' nemzet vitézkedése lerázta. — Ugyan azon magunk elszánása, eltökéllettsége, bátorsága, ugyan azon nemzeti lelkesedés, melly a' külső ellen-ségen és Napóleonnak hitszegő ditsőségre vágyásán gyözödelmeskedett, a' mostani próbatételeket is Spanyolország elnyomására nézve semmivé fogják tenni. Spanyolok! Mi a' szabadságért, a' vallásért, és a' független fejedelemségért fogunk fegyvert; én a' szabadság nevében jövök közzétek; minden a' ki ellenünk van, ellensége ezen szabadságnak. Vajha ezen nemes ügy mindnyájatokat királyatok körébe seregeltetne, a' ki tsupán tsak azt óhajtja a' mi a' nemzet szava, 's a' mit igazságosnak találand, 's a' t.

Párisi Ujságlevelek szerént, Don Carlos még Jul. 1 ső napján elindult Londonból, ugyan azon nap t. i. mellyen familiájával együtt a' Themse alá ásott Tunnelt megvizsgálta, Jul. 2 kán szállott ki Diepnel a' szárazra, 4-kén Párisban volt, 7 kén Bordeauxban és 8-kán estve Bajonne-ban. Jul. 9-kén ment által a' határon Spanyolországba és még az nap estve Elisondóban (Navarrában) volt.

A' National ekként adja elő Don Carlos utazásának környülállásait. „Don Carlos elutazása Londonból kétségkívül igen fontos történet, mellyet a' vele egybekaptsolt környülmények még fontosabbá tesznek. Az tsak

gyanítás volt, hogy ő gözhajón fogna Spanyolországba menni, hadi hajó segítségével, mert Dieptől szárazon utazott keresztül Frantzia országon, Párison, Bordeauxon 's Bayonnén által. Párisban, a' mint állítják egy nap egy éjjel mulatott. (Ma (Jul. 15-kén) egy levél jött Bayonneból, melly két titkolódzó útasokról ír a' városon által, a' a' nélkül, hogy a' politzia őket kérdőre vonta volna. Mostmár tudjuk, hogy Don Carlos Elisondóba megérkezett, és a' Junták az ő elölülése alatt tanácsot tartottak, ha valyon megtámadólag kezdjenek e' a' dologhoz, vagy pedig a' királyné seregei vezéreit feltételek által igyekezzenek megnyerni. — Don Carlos azon bizonyos tudósítás vétele után vette reá magát a' haza utazásra, hogy Rodil hadi seregeiből egy néhány ezered mindjárt részére áll. Szükségtelen megjegyezni, hogy a' módot és eszközöket Don Carlos megjelenhetésére Spanyolországban a' Toriek tsinálták ki, és Wellington látogatásainak tzélja tsak az volt sürgetni, hogy Don Carlos még a' Cortesek öszvegyülése előtt jelenjen meg felei között. — Egynehány nap óta számos ángoly katona tisztek utaztak Párison keresztül Spanyolországba. Eleinte senki sem tudta mit jelentsen ez; hanem már most látni való, hogy az Don Carlos utazásával egybefüggésben van. Az egész dolog ángoly Toriek munkája, kik a' Spanyol printzet, ángliából elútaztatták, és őtet a' had folytatására pénzel és hadi tisztek utánna küldésével segítették.

A' Frantzia Courier, Bayonneból Jul. 10 kén. „Egynehány nap óta a' Carlisták valami nevezetes történet elkövetkezésére várakoztak; számos kémekek mentek Elisondóba. Három vagy négy előkelő háznál, mellyek a' Juntákkal egybeköttetésben vagynak rend-

kivülvaló elevenséget lehetett észrevenni. Azt gondolták, hogy ennek Rodil generál közelgelése lenne az oka. De melly távol valánk gyanításainkban attól, a' mi valósággal megtörtént! Egyszerre híre futamodik, hogy Don Carlos Spanyolországban van, 's ez mint ha a' menkö ütött volna le, ugy elhallgattatott mindeneket. — A' dolog bizonyos, mellynek valóságát az ő barátinak örömet sugárzó artzaikon olvashatni. Legtsudálatosabb az egész történetben az, hogy ő Bayonnen keresztül utazott. — De hogy hogy jöhetett el Angliából? Titok volt az ángoly ministérium előtt az ő alattomos elútazása? Nem tudja az ember mit gondoljon. Mi, kik Spanyol országot jól ismerjük, felette fontos történetnek tartjuk ezt: Az ország jelen környülállásai, még rettenetesebbé teszik ezen megjelenést. Némely tartományok melyekben eddig tsendesség uralkodott, most felzúdúlnak. Már azt lehetett vala reményleni, hogy nem sokára mindennek vége lesz; azonban még most kezdődik a' háború új elkeseredéssel és boszszuálló dühösséggel.“

N A G Y B R I T A N N I A.

A' Courier Jul. 12-kén ezt írja: „Igen különös hír futotta el ma a' fővárost, úgymint, hogy Don Carlos egynehány katona tisztjeivel együtt, kik ide késérték, az United Kingdom nevű gőzhajón Spanyol országba elevezett! Epen midön újság levelünket sajtó alá adjuk, hiteles kútfőből értettük meg, hogy ez a' tudósítás igaz. A' hajó hadra készülve evezett el.“

Folytatása Lord Grey beszédének, mellyben a' felső ház előtt jelenti, hogy fő ministeri hivataláról lemondott. — „Kínos nekem olyan dolgokra kiterjeszkedni, mellyeknek mind végighallgatásban kelle vala maradniok, de a'

minek oka én nem vagyok; és ha oktalanság által azon dolgok a' közönségnek tudtára estek, 's ilyen következeseket szültek, a' mint már most látjuk; szent kötelességem, fejedelmem, hazám és tulajdon characterem eránt, Uraságtokkal nyilván 's burkolatlan mindent közleni, úgy a' mint volt. — Jul. 25-kán vettem az Irlandi Helytartónak (Wellesley Marquis) bizodalomból hozám botsátott 's olly tzélből írt magános levelét, hogy a' dolog miben létét új oldalról terjeszsze előmbe, mellyet én Collegáimmal közleni mérészlettem. Azomban nekem úgy látszott, hogy a' levélírója, a' nagyméltóságú férjfiú, ki eránt tiszteletemet eléggé ki nem fejezhetem, nem úgy vette fel a' dolgot, hogy azon változtatást tenni nem lehetne. Levele nem annyira önön belső érzéséből mint mások sugallásából és reábeszéléseéből látszott eredni. Ugy tartottam, hogy az ő reábeszéllett nézlete egy általjában tévelygő, 's azonnal feleltem; fontolná meg még egyszer a' dolgot, mivel én az ő nézleteit nem tartom annyira méltóknak tekintetbe venni. A' levelezés folyt, kimenetele az lett, hogy a' nemes Marquis tanátsosnak vélné, három rekeszt a' billből elhagyni. Én a' hadi törvény-széket illető rekeszek elhagyásában megegyeztem. A' bill több ízbeli tanátskozások tárgya lett a' Kabinétban, 's történt, nem lehet eltitkolnom, hogy a' vélekedések igen külömbözök valának. Mind e' mellett közül akaratul azt végeztük, hogy a' bill, úgy a' mint felvala téve 's a' Lord uraknak eleikbe terjesztettem, felvétessék, és ezen elhatározást azolta az Irlandi Lord Helytartó is helyben hagyta. — Most tehát már tzéljaik elérésére új módot vettek elő, melly ez előtt Anglia politikai történeteiben soha elő nem fordult. Kérdések tétettek fel a' parlamentben és

nyilatkozatások kívántattak a' biztos levelezések és a' ministerek magok közt és alattok lévőkkel esett tanátsközásaik felől. Ez lehetlenné tette a' Státus dolgainak mellyek mindenkor terhesek, további kormányzását. Fájdalmas álmélkodással láttam némely férjfiakat, kiknek úgy vélem, minden felekezetre való tekintet nélkül, tsak Irland békeségét kellene szemek előtt tartani, az alsó ház egyik tagjának indítványát sürgették, — (Úgy látszik, Lord Grey itt Peel és Murray urakat érti, mint a' Torie rész vezéreit, kik az előtt való nap O'Connell indítványát sürgették), hogy t. i. én minden hozzám, mint ministerhez, útasított leveleket és bizonyító írásokat, a' házzal közöljek, jóllehet azok titkos és bizodalmas foglalatúak voltak. Minthogy az alsó háznak egy tagja (O'Connell Ur) a' levelezésbeli közlések foglalatjáról tudósított, ezt arra fordította, hogy ő a' kormánynak egy tagját, a' kitől azon tudósításokat vette, ön magával ellenkező gondolkozásúnak és hitszegőnek kiáltotta. Ebből a' lett, hogy az én nemes barátom, a' kintstár Cancellárja, (Althorp) — engedelmem van a' Királytól ezen történetet előadni, — általlátta, hogy ő gondolóra vévén, a' mi az alsó házban történt, többé hivatalában, illendőség szerént, meg nem maradhat. Miután én személyesen beszélgetvén vele, meggyőződtem a' felől, hogy feltett szándéka megmásolhatatlan, az ő resignatioját Ő Felségének eleibe tettem. Most már azt kelle megfontolnom, hogy én mi tévő legyek. Régolta érzettem már helyheztetésem terheit. Ezek annyira kinzók voltak reám nézve, hogy ereimet és buzgóságomat felyül haladván régebben óhajtottam, hivatalomról lemondani. Azomban ezen feltételemről hivataltársaim leverték, úgy vélekedvén, hogy kiléptemmel a' Ka-

binét azonnal egészen megoszlik. Közlebről a' kormányszik jeles tagjai közül némelyek hivatalaikból kiléptek, ez nekem minden tekintetben fájdalmas vala, úgy hogy újra elhatároztam nyugodalomra lépni; de ismét reá vettek, hogy az ország igaz javára már elkezdett szükséges munka végre hajtása tekintetéből maradnék meg. — A' mult Mártziusban hetven esztendőmet betöltöttem, 's akkor érzettem, hogy ámbar a' gondviselés jó egészséggel megáldott, mégis illy terhes környülállások között, menthető lennék, ha hivatalomat letenném. Szándékomról még is lemondottam. Azomban új környülmény adta elő magát, melly által a' kintstár Cancellárjának segítségével, ki az alsó háznak kormányzó tagja, megfosztattam. Ez és az újabb visszavonások kényszerítettek engemet hivatalomnak letételére, melly eránt benyújtott kérésemet Ő Felsége el is fogadta. E' szerént mindent nyilván elő terjesztettem és semmit el nem halgattam. — Beszéde befejezéséül azt terjesztette végre Gróf Grey a' parlamentnek rövid rajzolatban eleibe, a' mit az ő kormányabeli Ministerium az ország javára tett; úgy mint a' parlament reformjára, a' békeség fenntartására, és a' Status gazdálkodása reformjára nézve.

Londoni legújabb tudósítások szerént a' Ministeriumban esett változás és hijánosság, ha mind nehezen is tsakugyan a' legjobb módon kipótoltattott. Lord Melbourne sok fáradozásai után tsakugyan reábírta Lord Althorpot, hogy mint Kintstár Cancellárja eddig viselt hivatalát ismét felvegye. Lord Melbourne a' felső háznak Jul. 14-ki ülésében e'ként tette e' felől jelentését: hogy ő a' Királytól reá bízott Ministerium összeállítását mind addig fel nem vállalta, míg bizonyos nem volt benne, hogy a' Kintstár Can-

cellárja hozzá nem áll; 's így rekeszté bé beszédét: „érzem én melly terhes helyheztetésben legyek, de Fejedelmem eránt viseltető tiszta indulatom 's háládatosságom, valamint hazámnak illy vészes környülményeiben használni kívánó akaratom, nem engedik, hogy, ezen hivatal elfogadását magamról lerázzam.

FRANTZIA ORSZÁG.

Párisi legújabb Ujságok szerént, Jul. 16-káig sem az ottani kormány, sem az idegen Udvarok Követségei nem vettek legkissebb hivatalos tudósítást is Don Carlosnak vissza meneteléről Spanyol országba. Az ország határszélein sem adtak hitelt ezen hírnek, sőt azt sokan az ő felekezete által koholt fortélynak tartották. Az a' titokban utazott személy, a' ki Párison 's Bayonnén keresztül utazott, Moreno Spanyol generál vólt, ki módot talált benne, hogy Angliából kiszabadulhasson.

Journal de Debats. A' Spanyol országgyűlésre tsakugyan tétetnek a' nagy készülétek. Már meg van határozva a' Proceresek ruházatja, mellyben rangjokhoz képest tartoznak hivatalosan megjelenni. Az elég dagályos és himvarrásokkal úgy be van borítva, hogy minden Procernek vagyis Méltóságnak legalább is 30,000 réalba, (3,000 for. pengőbe) kerül az új öltözet.

Jauge bankiert, Don Carlosnak kintstári ágensét Jul. 15-kén délután, egy magános kabinéti parantsolat következésébe a' politzia praefectusa a' Párisi börzében fogatta el. Jauge eleinte perbe kezdett állani az őt elfogó biztosokkal, de megragadtatván hirtelen kivitetett és kotsira ültetve fogházba késértetett. Ez nagy lármát okozott a' börzén. A' Messenger nem foghatja meg, mitsoda helyes oka lehessen a' ministeriumnak az ő elfogatásá-

ra; minthogy Jauge, azért hogy V Károlyt Spanyol Királynak nevezte, magát pedig az ő bankierjének, még azal nem gonosztévő. Későbbi tudósítások szerént Párisból, Jauge ismét szabadon botsáttatott.

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Konstántzinápoly Jul. 8-dikán. A' Szultán meghatározta, hogy ezen túl a' Frantzia udvarnál, barátságos egyetértés fentartása végett, melly udvarral eleitől fogva szoros öszveköttetésben volt, Követséget tartson. Erre nézve rendkívülvaló Követnek a' Frantzia Udvarhoz most Mustafa Reschid Bey Effendit nevezte ki, ugyan azt, a' ki az Egyiptomi Utcekirályal folytatott háborúnak alkudozásaival végét szakasztotta.

A' Szultán az eránt is parantsolatot adott, hogy Bosnyák országba biztosok küldessenek, kik szükséges rendelkezéseket tévén, a' haramiaskodó Bosnyákok által ütését az Ausztriai Ts. K. Státusokba 's azoknak ragadozásait meggátolják. — A' főváros egészségbeli állapotja nem igen jó lábon áll; a' pestis terjed, és kivált az ispotályokban sokan halnak.

P O R T U G A L L I A.

A' Londoni Courir levelezője ezt írja Lisbonából Jul. 1 sőjéről. „Dom Pedro betegsége következésétől sokan félnek, Tüdeje nyavalyájában szenved, mellynek eredete a' mint mondják, még Braziliában kezdődött, midőn a' lóról lebukott. A' kiállott viszontagságok is sokat tettek az ő mostani sínlődésére. Palmella hertzeg és Silva Carvalho több ízben tanátskoztak, a' mennyire tudhatni a' felől, hogy ha Dom Pedro betegeskedése miatt, a' kormányozással nem foglalatoskodhatnak, mi tévők legyenek egy ideigleni

országgló személyre nézve? Ez vajmi fontos kérdés, mellyet jó idején szükséges eldönteni; mert ha Dom Pedro hirtelen megtalálna halni, minden felfordulna. — A' város meglehetősen tsendességben van, de a' mit annak lehet tulajdonítani, hogy a' politzia helyett most a' rendes katonaság fordíttatik a' tsendesség és rend fentartására.

Madeira és a' hozzá tartozó szigetek elállván Dom Migueltől, II Donna Mariát esmerik törvényes országglójoknak, 's lakosai annak hűségére és a' constitutionalis charta fenntartására esküvéssel kötelezték magokat. Midőn Madeira kormányozója e' felől a' Braganzai Hertzegnek hivatalos tudósítását megküldötte, vigyázatlanságból így írta alá magát: „Alvaro da Costa, Madeirai Gróf” melly tizmet Dom Migueltől nyert volt. E' miatt Dom Pedro ministere által megfeddette 's tudtára adatta, hogy ezután olyan tizimmal ne éljen, melly öt nem illeti, 's a' melly szinte olly törvénytelen és ideig óráig tartó, mint a' kormány melly azt ő reá ruházta.

B É T S.

Ö Ts. K. Felsége méltóztatott Jul. 9-kén költ kegyelmes határozata által Conrád Mihály Urat, eddig a' Fő Mgsú Erdélyi Kir. Cancellariánál tiszteletbeli udvari Concipistát, ugyan ott tiszteletbeli udv. Titoknokká kegyelmesen kinevezni.

Ö Ts. K. Felsége méltóztatott Hidvégi Gróf Mikó Imre Urat, eddig az Erdélyi Kir. Kormányshéknél tiszteletbeli Concipistát ugyan ott tiszteletbeli Titoknokká kegyelmesen kinevezni.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Po'son Jul. 21-kén. A' Mgs Főrendek üléseket Jul. 14-ke ólta nem tartottak, de a' Ts. Karok és Rendek

kerületi tanátskozásaikat naponként folytatják. Most a' 12 tikkelynek az Elsőszülöttséget (Majorátust) és Öregbiséget (Seniorátust) illető újraszervezetésével foglalatoskodnak.

Gyula. Minekutánna Békés vármegyének köz tiszteletű főjegyzője 's közelébb országgyűlési követe Tek. Novák Antal Ur mindenek fájdmára Junius 19-dikén követségéről lemondott; Julius 14-dikén Tek. Szombathelyi Antal táblabíró Ur egyező akarattal választatott helyébe országgyűlési képviselővé.

Zágráb Jul. 15 kén. Méltóságos és Fő Tisztelendő Haulik György Ur Pristini Püspök, Aurániai Prior, a' Zágrábi megye Nagyprepostja, magyar királyi valóságos udvari Tanátsos, minekutánna már a' mult esztendőben egy olly hasznos intézetet állított itten nemes lelkűleg, mellyből hat jó erkölcsű és igyekezetű horvát és sláv nemzetből való ifjak tzeleányos nevelésekre évenként 80 ezüst forint fordíttassék; most újólág, az itteni tudományos Kerület Directio hozzá lett folyamodásának következésében, a' városi közönséges leány iskola második tanítónéja fizetésére (ez most Sunich Anna, a' ki eddig minden évi fizetés nélkül 50 leány tanítványokat dítséretes buzgósággal oktatott) évenként 60 ezüst forintot, olly nagy lelkű nyilatkoztatással ajánlott papi jövedelméből, hogy mihelyt Isten kegyelméből környülállásai engedik, illy esztendei jövedelmet behozó tőkének letétele által ezen jóltévő intézetet örökíteni is kívánja.

Úgy gondolja az itteni tudományokra és Iskolákra ügyelő kir. Fő-kormány, hogy midőn hazai ifjaink java és boldogítása felől a' tőlünk távol lakó Jóltévő illy kegyesen gondoskodik, világi vagyonának egy részét példás módon közhasznú intézetekre

fordítván; ezt annyival inkább közön-
ségessé kelletik tennie, minthogy a' Fő
Tisztelendő Püspök és Prépost Ur ked-
ves hazánk háladatossága bizonyására
méltán számot tarthat.

Tekintetes Nemes Békés várme-
gyében kebekezett Mező-Berény
helységében már harminzkét évek óta
fenálló Evang. tanuló intézetnek hely-
béli előjárói szükségesnek tartják, mind
azoknak, kik nevendékjeiket továbbra
is itt Mező-Berényben, — mint a' hol
ezek a' hazában leginkább divatozó ma-
gyar, német, és tót nyelvekbeni jár-
tasságot is sajátjokká tehetik — tovább-
ra is taníttatni ohajtanák — szíves bi-
zodalommal tudtúl adni, hogy ámbár
Szarvason seniorale gymnasium alapít-
tatott, mind a' mellett a' Mező-Beré-
nyi iskolai intézet is, a' birtokában lé-
vő eredeti alapítvány és most legújab-
ban hozzá járult jövedelmi források se-
gedelmével, ezentúl is fenálland és ben-
ne a' gymnasiumi grammaticalis osztá-
lyok a' rhetorikáig, a' tzélnak megfe-
lelő ügyes férfiak által taníttatni fog-
nak; — a' tanításoknak elkezdésére jö-
vő iskolai esztendőben következő Sep-
tember hónapnak 7 dik napja lévén ki-
tüzve.

Szécsény, Jul. 8-dikán. Nógrád
helységeit egymás után éri a' tűzve-
szély. Halászt is Jun. 28-kán ez dönté
hamuba gyászszeszetre gyászszesz halmoz-
va. Ugyanis egy paraszt dohányozgat-
va készíté tsürebén az aratásra szüksé-
ges szalmaköteleket, midőn hírül ve-
szí fijának a' falu melletti tóba fultát.
A' véletlen tsapáson megrémült atya,
pipáját eldobva, fut a' kedvelt lelket-
lenhez 's míg házához vitelével 's kite-
rítettésével foglalatos, a' keletkezett szél
a' pipa tűzéből lángot gyulaszt, melly
14 házat 's 11 tsürt a' vízbefullttal együtt
hamvasztott el. J.

É s z r e v é t e l.

A' 43-dik számú Magyar Kurírban
171 lapon beiktattatott ezen tudósításra:
„Május 11-kén Eger városa emlék in-
„nepet szentele boldogult fijának az
„alapítványiról isméretes Kovács Já-
„nosnak, kiről hirlapjaink is olly gya-
„kori hálákkal emlékeznek. Hiteles-
„sen értesülvén a' város, hogy a' nagy
„érdemű, kitől még életben már az
„Egri szegények intézete 2500 váltó
„for. 's különösen a' városi Kórház szin-
„te kamatozandó magpénzül ugyan an-
„nyit nyert vala; azon felöl a' halála
„esetére általa felbontatni rendelt le-
„vele szerint 12000 ezüst for. tökesum-
„mát olly ditső végre áldozott, hogy
„annak esztendei törvényes hasznaiból
„évenként tizenhat Egri születés-
„sű, 's különösen Philosophia és Jus-
„tanuló jeles ifjak egy iránt részesül-
„jenek 's a' t.“

Akár hogy 's mint rendelje is el
egy jólelkű és gondolatú halandó utol-
só akarátjának végre hajtását, még
is abba több vagy kevesb tévelygések;
és idővel szándékával ellenkező vissza-
élések gyakran szoktanak betsúszni;
Ugyan is a' ki egyszer az említett Ala-
pítónak és emberiség java igazi barát-
jának gondolkodása módját tsak távol-
ról is ismérte, annak az említett so-
rok: „tizenhat Egri születésű
„— Ifjak —“ azonnal, és igen szem-
be tünnek. — Azon kívül minthogy
ezen tárgyról az említett halál esetre
felbontatni rendelt Fundationális Levél-
nek 8 dik pontjában egyenesen és ha-
tározottan ezek találtatnak: „Mivel hogy
„ezen egész Intézetemben tsupán az If-
„júságban a' nemes vetélkedést gerjesz-
„teni, a' jó igyekezetet és törekedést
„táplálni, és az előmenetelt segélleni,
„egyszóval: a' köztársaság valóságos ja-
„vat előmozdítani kívánom, az ezen

„Stipendiumoknak kiosztásában legel-
 „sőbb és legszentebb Törvénynek teszem,
 „az érdemre való tekintetet, úgy,
 „hogy a' kik ezekben részesülni kíván-
 „nak, nem tsak oskolabéli jó igyeke-
 „zeteikre nézve vagy Eminentiae,
 „vagy legalább Primae Classis Tes-
 „timoniumokkal ditsekedhessenek, ha-
 „nem, a' mi ennél még szinte több,
 „jó morális Charakterjeikről,
 „és a' köz életben dítséretes szép ma-
 „gok viseleteikről is esmeretesek legye-
 „nek; az e' részben több egymáshoz
 „hasonlók között pedig a' szegé-
 „nyebbek, és a' segedelemre szüköl-
 „ködőbbek (igazi mendicans Deákok)
 „tétessenek elől. — Ezen két fő Tör-
 „vénynek szoros megtartása után en-
 „gedtetthetik tsak meg, hogy
 „a' magunkhoz tartozandóknak
 „a' több egymáshoz hasonló
 „között némű némű elsőseget
 „adjunk, olly reddel, hogy illyen
 „esetben édes Véreim és Rokonim Ma-
 „radéki akár Egerben lakjanak, akár
 „másutt, legyenek az elsők; ezekre az
 „Eger városbéliek, vagy oda atyafisá-
 „gosok, ha másutt laknának is, követ-
 „keznek.“

Már így a' ki ezeket figyelemmel
 olvassa, és részre való hajlás nélkül
 megfontolja, annak valóban 's nem ok-
 nélkül tudálkozni kelletik azon, hogy
 az érdeklött tudósításban az említett
 Fundatio, és így a' Stipendiumok is
 egyenessen és egyedül tsak az Egri
 születésű Ifjakra mi módon szorittat-
 hatnak? a' melly tévelyedésnek jókori
 elhárítása és megorvoslása végett szük-
 ségesnek tartatik, arra jóelőre azokat
 figyelmetessé tenni, a' kikre a' boldo-
 gult jólelkű Alapító vég akaratja pon-

tos végbevételének szent kötelessége biz-
 va vagyon.

Tudományos Jelentés.

A' mit sok hazáját helyesen esmér-
 ni kívánó buzgó hazafi több esztendő-
 től fogva óhajtott, és sok utánna járás
 után két három árán fizetett, tudniil-
 lik a' Tudós Benkő Jó'sefnek Er-
 délyről írt munkáját a' Kolo'svári Ki-
 rályi Lyceum' Typographiája önnön
 költségén Deák nyelven éppen úgy,
 mint a' Tudós Szerző Bétsben 1778 esz-
 tendőben nyomtattatta vala, újra kiad-
 ta. Nem tzelja a' Királyi Lyceum Ty-
 pographiájának ezen Tudós Férfinak
 munkáját szóval magasztalni, avagy nagy
 hasznait hosszasan leírni, mert a' két
 Magyar haza' tudósabb fiai sokkal job-
 ban esmérik ezen munkát, hogysen
 akárki' ajánlására szükségek vólna, tsak
 az, a' mit tisztelettel jelenteni kíván
 az olvasó Publicumnak, hogy ezentul
 4 Conventiós fosintokért lehet találni
 a' Kolo'svári Királyi Lyceum' Typogra-
 phiájában.

Kolo'svárt Junius' 24-kén 1834.

H i r d e t é s.

Szabad Királyi Komárom Váro-
 sában vagyon egy Fűszerszámos Bolt
 Inventarium szerént szabadkézből el-
 adandó, a' többiről lehet az Magyar Uj-
 ság kiadójánál értekezni.

A' Pénz folyamat Július' 24-dikén;
 közép ár:
 A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 98 1/16
 Az 1820-béli sorsosok: 204 3/8
 Az 1821-béli hasonlóok: 136 1/4
 Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obl-
 tzióji: 58 1/2 for. keltek, mind Conv.
 Bank-Aktziák keltek 1236 for. ton
 Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó Marton Jó'sef, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker - Strasse Nro 755.)